

SYLABUSDOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2024-2027
(skrajne daty)

Rok akademicki 2024/2025

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Wiedza o kulturze
Kod przedmiotu*	IA2
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Kierunek studiów	Filologia polska
Poziom studiów	Studia I stopnia
Profil	Ogólnoakademicki
Forma studiów	Studia stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	I rok, 1 semestr
Rodzaj przedmiotu	Podstawowy
Język wykładowy	Język polski
Koordinator	Dr hab. Arkadiusz Luboń, prof. UR
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	prof. dr hab. Stanisław Uliasz, prof. dr hab. Jolanta Pasterska, dr hab. Wojciech Birek, prof. UR, dr Michał Żmuda, dr hab. Arkadiusz Luboń, prof. UR

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
1	30								3

1.2. Sposób realizacji zajęć zajęcia w formie tradycyjnej

zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku): egzamin**2. WYMAGANIA WSTĘPNE**

Podstawowa wiedza z zakresu kulturoznawstwa uzyskana w toku edukacji na etapie szkoły średniej oraz podstawowa wiedza ogólnohumanistyczna.
--

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C1	Student poznaje najważniejsze zagadnienia dotyczące historii i rozwoju badań kulturoznawczych
C2	Student poznaje podstawowe koncepcje istoty kultury i cywilizacji oraz ich ewolucji
C3	Student potrafi wskazać i zanalizować najważniejsze procesy zachodzące w kulturze współczesnej
C4	Student staje się świadomym uczestnikiem życia kulturowego wspólnoty europejskiej

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	Absolwent zna i rozumie założenia najważniejszych kierunków badań nad literaturą i kulturą polską (z uwzględnieniem kontekstowego tła literatury i kultury powszechnej)	K_W08
EK_02	Absolwent jest zorientowany w trendach współczesnego życia kulturalnego odnoszących się do różnych wytworów kultury narodowej	K_W11
EK_03	Absolwent potrafi wyszukiwać, selekcjonować, analizować, oceniać i wykorzystywać informacje związane z dyscyplinami i dziedzinami naukowymi odnoszącymi się studiowanej specjalności	K_U01
EK_04	Absolwent potrafi krytycznie analizować źródłowe teksty literackie oraz akademickie rozprawy literaturoznawcze oraz interpretować wytwory kultury z wykorzystaniem typowych procedur badawczych w celu określenia ich sensów, oddziaływania społecznego pozycji i rangi w procesie historyczno-kulturowym	K_U06
EK_05	Absolwent korzysta z wytworów kultury narodowej	K_K02

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
Definicje podstawowe: kultura, cywilizacja, antropologia, etnografia, etnologia, globalizacja.
Rozwój antropologii jako dyscypliny naukowej. Najważniejsze dyskursy teoretyczne XX wieku.
Ewolucjonizm klasyczny (E. Morgan). Epoki etniczne i koncepcja przeżytku (E. Taylor, L. Krzywicki).
Etnopsychologia S. Freuda.
C. G. Jung i teoria kultury jako nośnika archetypów.
Tradycje badań terenowych. Antropologia podróżnicza na przykładzie B. Malinowskiego.

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Strukturalizm i narodziny etnologii. C. Levi-Strauss i antropologia strukturalna.
Szkoła F. Boasa. Studia R. Benedict nad „wzorami kultury”. Kultura i język wg. E. Sapira.
Marksizm i jego teoria kultury. Kultura jako pole konfliktu klasowego. Kultura a polityka. Marksizm i postmodernizm.
Imperializm i jego konsekwencje społeczno-kulturowe. Teoria postkolonialna we współczesnym kulturoznawstwie.
Kultura masowa. Definicje, warunki powstania i rozwoju, masowe technologie komunikacji. Nowe media jako nowy paradygmat kulturowy.
Zmiany medialne, zmiany społeczne. Media i ich wpływ na człowieka w ujęciu Marshalla McLuhanna. Cyberkultura i cybernetyka w kontekście posthumanizmu.

Problematyka wykładu: dr Michał Żmuda

Treści merytoryczne
<p>Moduł: Kultura – różnorodne perspektywy opisu</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Czym jest kultura? 2. Kultura masowa. Kryteria i warunki powstawania. 3. Techniki kulturowe. Niemiecka szkoła badania technicznych aspektów kultury. 4. Zmiany medialne, zmiany społeczne. Media i ich wpływ na człowieka w ujęciu Marshalla McLuhanna. <p>Moduł: Kultura cyfrowa</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Algorytmy i ich rola w kulturze. Czym jest kod cyfrowy? Jak działają komputerowe algorytmy? 2. Media cyfrowe jako nowy paradygmat kulturowy? Typologie Lva Manovicha i Janet Murray. 3. Przemiany kultury pisma w kontekście cyfrowej rewolucji (Jay David Bolter oraz Henning Lobin). 4. Cyberkultura i cybernetyka. <p>Moduł: Kultura kapitalizmu</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kapitalizm jako system semiotyczny (Marcin Napiórkowski). 2. Kapitalizm nadzoru. Media cyfrowe jako media inwigilacji (Shoshana Zuboff). 3. Uwikłanie w kapitalizm: gry i globalne imperia. Teoria imperium i ludokapitalizmu (Nick Dyer-Witheford, Greig de Peuter).

B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych, konwersatoryjnych, laboratoryjnych, zajęć praktycznych

Treści merytoryczne
-

3.4 Metody dydaktyczne

Wykład problemowy z prezentacją multimedialną i elementami dyskusji

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się	Forma zajęć dydaktycznych
EK_01	Egzamin pisemny	W
EK_02	Obserwacja w trakcie zajęć	W
EK_03	Egzamin pisemny, obserwacja w trakcie zajęć	W
EK_04	Egzamin pisemny, obserwacja w trakcie zajęć	W
EK_05	Obserwacja w trakcie zajęć	W

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Wykład: obecność (2 nieobecności nie wymagają usprawiedliwienia), egzamin pisemny

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny z harmonogramu studiów	30
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	15
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	30
SUMA GODZIN	75
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	3

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	-
zasady i formy odbywania praktyk	-

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

Buchowski M., Burszta W. *O założeniach interpretacji antropologicznej*, Warszawa 1992.

Burszta W., *Antropologia kultury*, Poznań 1998.

Burszta W., *Różnorodność i tożsamość. Antropologia jako kulturowa refleksyjność*, Poznań 2004.

Freud S., *Kultura jako źródło cierpień*, Warszawa 2013.

Kłoskowska A., *Kultura masowa*, Warszawa 2012.

Lister M., Dovey J., Giddings S., Grant I., Kelly K., *Nowe media. Wprowadzenie*, Kraków 2009.

McLuhan M., *Zrozumieć media. Przedłużenia człowieka*, Warszawa 2004.

Żmuda M., *Skrecz na winylu jako źródło poetyki hip-hopu*, „Kultura Współczesna” 2014, nr 4.

Literatura uzupełniająca:

Appadurai A., *Nowoczesność bez granic. Kulturowe wymiary globalizacji*, Kraków 2005. Baker

Ch., *Studia kulturowe. Teoria i praktyka*, Kraków 2005.

Benedict R., *Wzory kultury*, Warszawa 2008.

Bhabha H., *Miejsca kultury*, Kraków 2010.

Bolter J. D., *Przestrzeń pisma. Komputery, hipertekst i remediacja druku*, Kraków-Bydgoszcz 2014.

Crary J., *24/7. Późny kapitalizm i koniec snu*, Warszawa 2015.

Fleischer M., *Teoria kultury i komunikacji*, Wrocław 2002.

Freud S., *Człowiek, religia, kultura*, Warszawa 1967.

Freud S., *Totem i tabu*, Warszawa 1993.

Jenkins H., Ford S., *Rozprzestrzenialne media. Jak powstają wartości i znaczenia w usieciowionej kulturze*, Łódź 2019 i/lub Jenkins H., *Kultura konwergencji. Zderzenie starych i nowych mediów*, Warszawa 2007.

Jenks Ch., *Kultura*, Poznań 1999.

Jung C. G., *Archetypy i nieświadomość zbiorowa*, Warszawa 2011.

Karoń K., *Historia antykultury. Podstawy wiedzy społecznej*, Warszawa 2018.

Kluszczyński R. W., *Spółczesność informacyjna. Cyberkultura. Sztuka multimedialna*, Kraków 2002.

Korzeniewski B. (red.), *Przemiany pamięci społecznej a teoria kultury*, Poznań 2007.

Kossak J., *Teoria kultury Karola Marksa i problemy współczesnego humanizmu*, Warszawa 1987.

Kreft J., *Władza algorytmów. U źródeł potęgi Google i Facebooka*, Kraków 2019.

Kuper A., *Kultura. Model antropologiczny*, Kraków 2005.

Levi-Strauss C., *Antropologia strukturalna*, Warszawa 2001.

Lindqvist S., *Wytępić całe to bydło*, Warszawa 2009.

Lister M. (i in.), *Nowe media. Wprowadzenie*, Kraków 2009.

Manovich L., *Język nowych mediów*, Warszawa 2006.

Mauss M., *Socjologia i antropologia*, Warszawa 1973.

Mencwel A. (red.), *Wiedza o kulturze: Antropologia kultury. Zagadnienia i wybór tekstów*, Warszawa 2005.

Nick Dyer-Witheford, Greig de Peuter, *Gry imperium. Globalny kapitalizm i gry wideo*, Toruń 2019.

Nowicka E. (red.), *Świat człowieka, świat kultury*, Warszawa 2000.

Nycz R. (red.), *Postmodernizm. Antologia przekładów*, Kraków 1996. Ritzer

G., *Makdonaldyzacja społeczeństwa*, Warszawa 2003.

Said E., *Kultura i imperializm*, Kraków 2009.

Siniugina L., *Pasje poskromione: Freuda teoria kultury*, Warszawa 1985. Smart

B., *Postmodernizm*, Poznań 1998.

Strinati D., *Wprowadzenie do kultury popularnej*, Poznań 1995.

Zuboff S., *The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power*, New York 2019.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej